

23

88a

K. Karlov. univ. prof.
Dr. KARLA LAŠTOVKY

33-F-161

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD

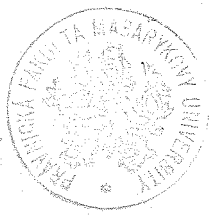
INFORMATIVNÍ VÝKLAD
NA PODKLADĚ PRAKSE A JUDIKATURY N.S.S.

PODÁVÁ

DR. KAREL FLIEDER,
VLÁDNÍ RADA PŘI NEJVYŠŠÍM SPRÁVNÍM SOUDĚ.

SEMINÁRNÍ
Stálovéd.

KNIHOVNA
oddělení

PRAHA 1928

NAKLADATELSTVÍ „PRAETOR“ V PRAZE I., DUŠNÍ 13.

513

Výklad zkratek.

- N. s. s. = Nejvyšší správní soud, zřízený zákonem ze dne 2. listopadu 1918, č. 3 sb. z. a n.;
- S. s. = správní soud, zřízený zákonem ze dne 22. října 1875, ř. z. z r. 1876, č. 36;
- Z. o n. s. s. = zákon o nejvyšším správním soudě ze dne 2. listopadu 1918, č. 3 sb. z. a n.;
- Z. o s. s. = zákon o správním soudě ze dne 22. října 1875, ř. z. z roku 1876, č. 36;
- J. ř. = jednací řád n. s. s. (nař. vešk. ministerstva ze dne 22. srpna 1907);
- Boh. = oficiální sbírka nálezů n. s. s. vydávána senátním presidentem Drem J. V. Bohuslavem;
- Boh. A. č. = oné sbírky část ve věcech administrativních;
- Boh. F. č. = oné sbírky část ve věcech finančních;
- ř. z. = říšský zákoník.

Vznik N. s. soudu. Správní soud zřízen byl roku 1875 zákonem ze dne 22. října 1875 říšského zákoníka z r. 1876 č. 36, a započal svou činnost 3 měsíce po vyhlášení cit. zákona zákoníkem říšským (§ 47 z. o s. s.). Ke zřízení jeho dal podnět 15. čl. st. zákl. zák. o moci soudcovské ze dne 21. prosince 1867 č. 144 ř. z., dle něhož začíná činnost správního soudu tam, kde kdo tvrdí, že byl nezákonným rozhodnutím neb opatřením některého úřadu správního ve svých právech zkrácen. Předpokladem jest tedy existence zákonem založeného veřejnoprávního nároku, jenž byl porušen. Nesmí v případech těchto jíti o pouhé zájmy stran, nýbrž o jejich práva.

V přítomné době jest nejhmatatelnější příklad, na němž jest také patrný rozdíl mezi zájmem strany a jejím právem, udělení státního občanství. Na jeho udělení nemá strana právní nárok, ač lze si představit, že zájem na splnění žádosti za udělení státního občanství bude zhusta velmi značný.

Institucí touto chtěla vláda zříditi kontrolní orgán, zříditi instituci soudní kontroly, jímž by mohla zkoumati činnost orgánů správních, aniž ji chtěla nahrazovati činností správního soudu. Proto zůstala činnost nové této instituce jen kasační, aby jí mohla vláda vykonávati kontrolu nad úřady správními, ať státními nebo autonomními, nad nimiž (nad posledními) neměla jinak téměř žádnou kontrolu.

Koupí od	<i>fr. Pastordani</i>
Darem od	<i>fr. Pastordani</i>
v	_____ za Kčs _____
Inv. č.:	34.513
Sign.	

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
Č. inv.: 020703

Krátce shrnuto lze říci, že správní soud není instancí, jež by rozhodovala ve věci samé dle zákonů platných v době rozhodování, nýbrž toliko instancí kasační, jež přezkoumává, je-li naříkané rozhodnutí v souhlasu se zákonem v době jeho usnesení platným.¹⁾

V uherské části býv. Rak. Uh. monarchie zřízen byl správní soud článkem XXVI. z roku 1896. Tento správní soud má postavení odlišné, neboť rozhoduje dle §u 1 cit. zák. čl. s konečnou platností ve správních sporech zákonem mu přikázaných, podala-li strana, byvší řádně poučena, během 15 dnů od doručení prostřednictvím toho kterého úřadu, stížnost na správní soud (§ 93 cit. zák. čl.). Rozdíl patrný z toho, že dle §u 5 z. o s. s. přípustna jest stížnost k býv. rakouskému správnímu soudu teprve tehda, když věc jest pořadem instančním vyřízena. Jest tedy býv. uherský správní soud na rozdíl od býv. rakouského správního soudu instancí, rozhodující v pořadí administrativních stolic.

Do 28. října 1918 vydán byl zákon ze dne 2. listopadu 1918 č. 3 sb. z. a n., kterým zřízen byl pro veškerou oblast státu československého nejvyšší správní soud se sídlem v Praze.²⁾ Pro příslušnost a složení jeho, jakož i pro řízení před ním platí předpisy zákona ze dne 22. X. 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876 (z. o s. s.), jeho novely ze dne 21. září 1905 č. 149 ř. z. i jeho jednací řád (ministrské nař.

¹⁾ Poměr nejvyššího správního soudu k soudu ústavnímu lze asi naznačiti nejlépe na konkrétním případě: V nálezu ze dne 4. ledna 1922 č. 17.843/21, kde se jednalo o poznámku záboru nemovitostí patřících biskupství vratislavskému, a kde ve stížnosti bylo namítáno, že zákon záborový přičí se státnímu základnímu zákonu platnému v době jeho vydání o nedotknutelnosti vlastnictví, a že tedy zábor z tohoto důvodu jest v odporu se zákonem, se pravi: V řízení před nejvyšším správním soudem jest nepřipustná námitka, že se zákon záborový přičí ustanovení státního základního zákona o nedotknutelnosti vlastnictví, neboť k rozhodování o tom, zda se nějaký zákon republiky československé přičí ústavě, jest dle §u 7 zák. ze dne 9. března 1920 č. 162 sb. z. a n. vyloučena příslušnost ústavní soud. Dokud tento tribunál nějaký zákonný předpis za protiústavní neprohlásí a pokud nálezu jeho nebyl uveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení, dotud všechny úřady a soudy musí pokládati předpis onen za ústavní. (§ 20 cit. zák. a contr). Jednotlivým účastníkům soukromým ani přímo, ani nepřímo prostřednictvím rozhodujícího senátu nepřisluší právo navrhnouti ústavnímu soudu řešení otázky, zda se nějaký zákon přičí ústavě; právo to nepřisluší také ani senátům konkrétní věc rozhodujícím, nýbrž pouze plenu nejvyššího správního soudu, a to bez jakékoliv souvislosti s rozhodováním konkrétní záležitosti.

²⁾ § 88 ústavní listiny č. 121/1920 sb. z. a n. zní: „Soudní ochranu proti správním úřadům poskytuje v nejvyšší stoličce soud složený z neodvislých soudců a zřízený pro území celé republiky. — Podrobnosti upravuje zákon.“

ze dne 22. srpna 1907 č. 209 ř. z.). Při tom provedeny byly změny, záležející v rozšíření kompetence nejvyššího správního soudu proti býv. rakouskému správnímu soudu. Rozšíření toto vyplývá jednak ze změněných poměrů ústavních, sem patří rozšíření kompetence nejvyššího správního soudu na věci dřívější společně monarchie, ježto dříve nebylo ústavě možno postavit pod kontrolu rak. tribunálu věci spravované společnými (rak. uh.) orgány, jako na př. vojsko.³⁾ Jednak lze říci, že zákon o nejvyšším správním soudě rozšiřuje kompetenci činí tak proto, aby strana byla chráněna před libovůlí nebo snad povrchností úřadů; sem spadá zejména rozšíření kompetence nejvyššího správního soudu na trestní věci policejní,⁴⁾ a zrušení ustanovení § 3 lit. e) z. o s. s., dle něhož byly vyjmuty z pravomoci správního soudu záležitosti, v nichž správní úřad postupoval dle volného uvážení.

Při tom však nutno zdůrazniti, že nejvyšší správní soud může při zkoumání zákonnosti nálezu správního úřadu ve věcech volné úvahy zkoumati toliko, zda úřad správní nevybočil z mezí, které mu celková intence zákona a podstata věci vytkly, obzvláště zda nedal se vésti při svém rozhodnutí ohledy jinými než které má zákonný předpis na zřeteli, tedy zkouší, netrpí-li rozhodnutí nějakou protizákonností nebo nějakou podstatnou vadou řízení, aniž by mohl položit na místě volného uvážení

³⁾ Listopadový zákon č. 3 z roku 1918 sb. z. a n. (z. o n. s. s.) zachoval v platnosti toliko výluky uvedené v §u 3 lit. a) a lit. f) z. o s. s. Podle toho jsou i podle našeho zákona z kognice nejvyššího správního soudu vyloučeny věci, o kterých přísluší rozhodovati řádným soudům, a dále stížnosti, proti jmenováním k veřejným úřadům a službám, pokud nejde o porušení tvrzeného práva navrhovacího a obsazovacího. Naproti tomu nejsou již vyloučeny z příslušnosti n. s. s. věci, které podle státního základního zákona ze dne 21. prosince 1867 č. 143 ř. z. náležely do kompetence soudu říšského.

Příslušnost říšského soudu podle citovaného základního zákona státního vztahovala se jednak na konflikty kompetenční (čl. 2 zák.), dále na rozhodování o nárocích království a zemí proti státu a naopak, o nárocích jednotlivých království a zemí navzájem a konečně o nárocích proti jednotlivým královstvím nebo zemím nebo proti státu, jestliže nároky takové nejsou způsobily k vyřízení před řádnými soudy (čl. 3 lit. a), a konečně rozhodování o stížnostech státních občanů proti porušení politických práv ústavou zaručených, když věc byla vyřízena předepsanou cestou správní (čl. 3 lit. b).

Z těchto příslušností rak. říšského soudu přešla podle §u 2 listopadového zákona z roku 1918 na nejvyšší správní soud toliko kompetence, uvedená podle čl. 3 lit. b) cit. základního zákona státního, a z kompetenčních konfliktů (čl. 2 tohoto zákona) toliko rozhodování o kompetenčních konfliktech mezi různými úřady správními.

⁴⁾ Při tom byl nejvyšší správní soud postaven před úkol vyhledati zásady trestního práva policejního, který jest vzhledem ke kasuistické povaze jurisdikce velmi obtížný a zvolna se naplňující.

úřadu správního své vlastní volné uvážení nebo zkoumatí účelnost vydaného rozhodnutí.⁵⁾

Tím chráněna jest strana dostatečně před libovůlí správních úřadů; nejtypičtější doklad pro nedostatek ochrany stran ve věcech volné úvahy úřadu byla by odpověď na žádost za udělení licence výčepnické, na jejíž udělení strana nemá právního nároku, „žádosti se nevyhovuje, protože patří žadatel k té neb oné náboženské konfesi“. Za Rakouska, t. j. za vlády ř. 3 lit. e) z. o s. s. nemohla strana proti takovému výroku nic činiti; nyní, po vydání zákona o nejvyšším správním soudě, může zjednatí si nápravu stížností na n. s. s., která není více vyloučena. Podobně jest tomu i ve věcech disciplinárních, kde jest nyní stížnost na n. s. s. rovněž přípustná, čímž poskytnuta byla zaměstnancům veřejným ochrana soudní.

Účel nejvyššího správního soudu. V tom, co bylo právě řečeno o pohnutkách, které vedly k založení správního soudu, skryta je i odpověď na otázku po účelu správního soudu. Proto lze krátce rekapitulovati a říci, že Správní soud — nyní Nejvyšší správní soud — není instancí, nýbrž že má podle ř. 6 zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876 o stížnosti k němu podané rozhodovati zpravidla na základě skutkové podstaty, která byla podkladem rozhodnutí poslední správní instance. Dle 2. odst. téhož ř. 6 náleží nejvyššímu správnímu soudu zkoušetí, není-li poslední administrativní stolicí předpokládaná skutková podstata v odporu se spisy, nepotřebuje-li v podstatných bodech doplnění a bylo-li šetřeno podstatných forem řízení. Ve věci samé podle ř. 7 téhož zákona posouditi, zda-li naříkané rozhodnutí neodporuje zákonu, tudíž také

⁵⁾ O volné úvaze úřadů správních mluví výstižně nálezn. n. s. s. ze dne 1. července 1920 č. 3948, Boh. A. č. 487. Jedná se v případě tom o vyloučení cizozemce, a praví se v důvodech nálezu, jenž stížnost vyhoštěného zamítá, doslovně: Dle ř. 20 nařízení ze dne 5. května 1853 č. 82 říšského zákoníka může cizozemec, jeví-li se jeho pobyt v tuzemsku z ohledu veřejného pořádku a bezpečnosti nepřipustný, bez dalšího býti ze země vyhoštěn. Tento předpis nedoznal změny pozdějším zákonodárstvím a byl doslovně převzat do 5. odstavce ř. 2 zákona ze dne 27. července 1871 č. 88 ř. z., jenž stanoví, že osoby, jež nemají v tuzemsku práva domovského, jeví-li se jejich pobyt zde z ohledu veřejného pořádku a bezpečnosti nepřipustným, mohou buď z celého území státního neb z částí jeho vyhoštění býti. — Úřad tedy může přikročiti k vyhoštění cizince, kdykoliv další pobyt jeho jeví se z ohledu veřejného pořádku a bezpečnosti nežádoucím, což je zajisté i tehdy když vzhází podezření, že by veřejný pořádek nebo bezpečnost mohly býti přítomností cizincovou nějak ohroženy. Zdáli tomu tak jest, cíli nic, není však otázka právní, nýbrž skutková, kterou n. s. s. dle ř. 6 svého zákona nemůže řešiti po stránce věcné, obmezen jsa toliko na zkoumání po stránce formální.

zda-li skutková podstata, jež tvoří základ rozhodnutí, byla správně oceněna a náležitě zákonu podřaděna. Nejvyšší správní soud zkoumá tedy pouze z á k o n n o s t naříkaného rozhodnutí neb opatření, nikoliv též jeho účelnost. K tomu budiž podotčeno, že i když nadřízený správní úřad jest oprávněn výrok k němu došlý zkoumatí nejen se zřetelem na jeho zákonost, nýbrž i se zřetelem na jeho účelnost a tudíž jej také pro jeho neúčelnost zrušiti, může n. s. s. výrok poslední instance zkoumatí jen potud, že zkoumá, zda skutkové momenty, o které žalovaný úřad svůj úsudek opřel, mají dostatečný podklad ve spisech, čili n. s. s. nezkoumá úsudek úřadu o účelnosti správního aktu po stránce právní (zda úsudek úřadu jest věcně správný), nýbrž toliko po stránce skutkové.⁶⁾

Přirozený další důsledek these právě vyslovené, že totiž správní soud není instancí,⁷⁾ pro nalézací činnost nejvyššího správního soudu jest, že jest mu obmezení se jen na otázku žalovaným úřadem řešenou a ponechati mimo své úvahy námitku odvolání, již se v naříkaném rozhodnutí nedostalo vyřízení, třeba že jak stížnost k n.

⁶⁾ Pro porozumění pojmu otázky skutkové (skutková podstata) uvedena jsou příkladmo tato rozhodnutí nejvyššího správního soudu.

Je-li úsudek žalovaného úřadu, o okolnosti skutkové založen na nesporné skutkové premise, zkoumá n. s. s. toliko, zdali závěr úřadem z oné premise vyvozený jest vůbec logicky možným. Boh. A 2307/23, 2940/23, 2807/23, 2583/23, 1639/22, 1315/22, 821/21.

Skutkovou podstatou, která byla zjištěna za přítomnosti stran a bez jejich odporu, jest n. s. s. vázán. Boh. A 166/19.

N. s. s. nemůže přihlížeti k skutečnostem sběhlým teprve po vydání naříkaného rozhodnutí. Boh. A 1176/22.

Vyžaduje-li veřejný zájem, aby oprávněnému prostředku odepřen byl účinek odkladný, jest otázka skutková. Boh. A 1712/22.

Otázka, zda místní potřeba a místní poměry vyžadují stavby obecní silnice, jest otázkou skutkovou. Boh. A 1526/22.

Otázka, jsou-li pro veřejný účel, pro který se budova podle zákona č. 332/19 sb. z. a n. zabírá, po ruce vhodné místnosti, jest otázkou skutkovou. Boh. A 1278/22.

Otázka, je-li dáno neodolatelné donucení, vylučující trestnost pachatele, jest otázkou skutkovou. Boh. A 1515/22.

Otázka, zda by veřejný pořádek nebo bezpečnost mohly býti přítomností cizincovou nějak ohroženy, jest otázkou skutkovou. Boh. A 487/20.

Otázka, zda pojmenování „Bismarkova ulice“ lze uvéstí v soulad s historií a vnějšími vztahy národa československého, jest otázkou skutkovou a nikoliv právní. Boh. A 788/21.

Závěr úřadu o tom, že veřejný notář je pro neznalost jazyka státního nezpůsobilý vykonávati tento úřad, je součástí skutkového zjištění a může býti nejvyšším správním soudem přezkoumán jen s hlediska ř. 6 z. o s. s. Boh. A 2824/23, 2825/23, 2584/23, 2242/23.

⁷⁾ K tomu viz nálezn. n. s. s. ze dne 24. dubna 1924 č. 6917, v němž se praví, že ani zrušovací nálezn. n. s. s. není titulem exekučním; titul takový může opatřiti toliko úřad správní, prováděje nálezn. n. s. s.

s. s. podaná, tak i odvodní spis žalovaného úřadu obsahem těchto námitek se obírá. Následek podobných výtek stěžovatelových — ovšem řádně formulovaných — může být i lada zrušení naříkaného rozhodnutí pro vady řízení, pakli strana činila podobné výtky již v řízení odvolacím, a žalovaný úřad jich nedbal a výtky ty přešel mlčením. Jinak by byla taková výtka skutková novota, k níž přihlížeti brání správnímu soudu ustanovení §u 6 odst. 1 z. o s. s.

Příslušnost nejvyššího správního soudu. O příslušnosti správního soudu mluví § 2 zákona ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876 (který se stal součástí našeho zákona o n. s. s.) a praví, že správní soud rozhoduje ve všech případech, kde kdo tvrdí, že byl nezákonným rozhodnutím neb opatřením některého úřadu správního ve svých právech zkrácen.⁸⁾

⁸⁾ K porozumění toho, jak n. s. s. posuzuje otázku porušení subjektivního práva uvedeno jest příkladmo několik nálezů n. s. s.

Předem nutno říci, že o subjektivním právu lze mluvit teprve tehdy, když straně právo takové (nárok) propůjčuje pozitivní zákonná právní norma, nebo když je strana odvozuje z nějakého konkrétního právoplatného úředního aktu, jímž bylo právo takové uděleno právě na základě zmíněné právní normy.

Řízení správní nemá předpisu, jenž by ukládal úřadům poskytnouti straně určitý čas k plnění uznaného dluhu (vrácení služebních požitků omylem vyplacených). Nález n. s. s. uveřejněný v oficiální sbírce Boh. A 3006/23.

Straně nepřísluší nárok, aby úřad správní vůbec vyřídil její žádost o odročení jednání již nařízeného. Boh. A 1048/21.

I když straně nepřísluší vůbec subjektivní nárok na příznivé meritorní vyřízení její žádosti, může odmítnutím meritorního vyřízení žádosti být zasaženo do jejího subjektivního práva na to, aby její žádost byla vzata v meritorní úvahu. Boh. A 2846/23.

Nemá-li strana právního nároku na povolení, o něž žádá (kinematografická licence), jest nerozhodno, jakým způsobem úřad odepření povolení odůvodnil, a není vadou řízení nekonal-li úřad šetření ve směru stranou vytkéném. Boh. A 2159/23.

Strana nemá nároku na to, aby jí byly sdělovány základy, na nichž úřad své odborné hodnocení zjištěných fakt založil, zejména vyjádření odborných korporací, jež uznal úřad podle platných předpisů nebo povahy věci za potřebno vyslechnouti. Boh. A 1382/22.

Na zapsání do seznamu advokátů na základě advokátní zkoušky po dni 28. října 1918 mimo území republiky čsl. vykonané, není právního nároku. Boh. A CLXX/23 (jest totiž usnesení n. s. s., nikoliv nález).

Není právního nároku na pronájem honitby, pronajímá-li se honitba z volné ruky. Boh. A 2840/23.

Chudý nemá práva žádati chudinského opatření v určitém způsobu. Boh. A 41/19.

Tvrdí-li stěžovatel, že byl naříkaným opatřením porušen zákon a bylo zasaženo do jeho práv, jest stížnost na n. s. s. přípustná. Cítí-li se ve svých právech dotčeným důvodně čili nic, jest právě předmětem rozhodování tohoto soudu. Boh. A 2089/23.

Ze znění tohoto paragrafu se podává, že správní soud rozhoduje toliko v případech, kde byl stranou legitimovanou o zakročení požádán (viz také § 5 cit. zákona, kde praví se výslovně, že „správní soud zakročuje toliko na požádání strany“). Tedy teprve takový zákrok strany — podání stížnosti, o níž bude řeč později — opravňuje správní soud k zahájení judikující činnosti; nikdy nezakročuje správní soud z moci úřední. Strana může hájiti — jak vysvětluje rovněž z § 2 cit. zákona — jen své soukromé subjektivní právo, nikoliv také zájmy veřejné. Zdůrazniti dlužno, že strana může hájiti jen svá subjektivní práva, nikoliv práva osob jiných — tedy nikoliv na př. manžel práva manželky — leda by prokázala plnou moc od osoby, jejíž práva chce hájiti; stranou jest jen ten, kdo o sobě tvrdí, že jest ve svých právech zkrácen.

Důležité jest dále vytýčiti pojem úředního rozhodnutí neb opatření. Tu lze povšechně říci, že slovem „rozhodnutí“ nebo „opatření“ nejsou zahrnuty všechny projevy nebo všechny úkony od správních úřadů pochodící, nýbrž — jak plyne obzvláště z §u 5 z. o s. s., jenž žádá, aby sporná záležitost naříkaným výrokem byla definitivně zkoncována — možno pod pojem „opatření“ neb „rozhodnutí“ subsumovati jen ony výroky úřadů správních, jimiž s konečnou platností a s účinkem právní moci buď obsah a objem sporných práv se deklarují, nebo právní sféra stran se určuje. Vůbec lze o rozhodnutí mluvit teprve tehdy, jde-li o akt schopný právní moci, kterým by strana mohla být dotčena ve svých právech, má-li povahu judikátního výroku a není toliko prohlášení strany, úřadu.⁹⁾

Nepřípustna jest stížnost proti výroku úřadu, jímž se straně ani nějaká povinnost neukládá, ani nějaké právo neodnímá, takže nelze vůbec o porušení subjektivního práva tímto výrokem mluvit. Řešení otázek, které mají povahu jen akademickou, vymyká se z rámce jurisdikce n. s. s. příslušející. Boh. A 2697/23.

Na výkon práva dozorčího nemá strana právní nárok, a odepření jeho nemůže být tudíž porušením práva strany. Boh. A 1076/21.

Výnos obsahující rozkaz, aby dráha používala při svých směrových označeních čsl. úředních názvů měst, osad, obcí, ulic atd. jest způsobilý, aby zasáhl do právní sféry železničního podniku, a jest tedy stížnost na n. s. s. proti němu přípustná. Boh. A 2788/23.

⁹⁾ N. s. s. je povolán přezkoumávati rozhodnutí neb opatření správních úřadů jen potud, pokud mají určitý obsah. Boh. A 1338/22.

N. s. s. může po rozumu §u 2 z. o s. s. rozhodovat jen tehdy, když jde o nějaké rozhodnutí neb opatření, tedy o pozitivní výrok některého úřadu správního, nikoliv jde-li o postup úřadu, byť i se zákonem nesrovnatelný, při překládání pořadového seznamu úředníkům podle §u 39

Dále mluví se v cit. ř. 2 „o zkrácení v právech“, což lze označiti jako porušení práva. Při tom nutno zdůrazniti, že nejvyššímu správnímu soudu náleží zkoumati pouze zákonost, nikoliv též účelnost naříkaného rozhodnutí neb opatření, takže se nejvyšší správní soud nezabývá otázkou, zda a jaký vliv naříkané opatření bude mít na veřejné zájmy nebo jejich prosperitu.

Tím probrány jsou náležitosti ř. 2 z. o s. s. mluvícího o příslušnosti nejvyššího správního soudu. Krátce zopakováno, pojednává se v tomto odstavci o legitimaci strany k podání stížnosti na n. s. s., o tom, kdy lze mluvit o rozhodnutí neb opatření úřadu, o pojmu porušení práva, jakož i o nutnosti zákroku strany, neboť n. s. s. nerozhoduje nikdy z povinnosti úřední.

Tomu neodporuje ani znění ř. 4, který nařizuje, že správní soud má ku své příslušnosti z úřední povinnosti přihlížeti, protože ustanovení toto nastupuje právě až, když jest podána stížnost; pak zabývá se n. s. s. především z vlastní povinnosti otázkou své příslušnosti. Při tom lze se zmíniti také o mezích příslušnosti správního soudu naproti řádným soudům.

Případy tyto řeší se dle zásad, že správní úřady jsou příslušny, pokud jde o veřejnoprávní povahu sporné otázky, pokud jde o poměr veřejnoprávní, totiž takový, který má základ ve veřejném právu. Jde-li naopak o poměr smluvní dle norem soukromého práva, jsou i všechny nároky z tohoto poměru uplatňované povahy soukromoprávní a jest příslušnost n. s. s. k rozhodování vzhledem k ustanovení ř. 3 lit. a) z. o s. s. vyloučena. Ovšem zde nutno podotknouti, že není vyloučeno, aby správní úřadové, majíce v mezích své kompetence vydati rozhodnutí o otázkách práva veřejného, k otázce soukromoprávní zaujali stanovisko, když otázka tato jeví se pro spornou

odst. 2 služ. pražm. Boh. A 2071/23.

Výnos úřadu, který dle svého znění především projevuje právní názor úřadu toho, který však tím, že byl straně na její zakročení intimován, nabyl povahy opatření individuálního, vydaného proti této straně, může dle ř. 2 z. o s. s. před n. s. s. býti naříkan. Boh. A 335/20.

Opatření učiněné správním úřadem na základě nálezu nejvyššího správního soudu jest novým rozhodnutím ve věci ve smyslu ř. 2 z. o s. s.; a nikoliv snad jen nějakým provedením nálezu tohoto soudu. Boh. A 721/21.

Jmenovací akt vlády, jímž provedeno bylo obsazení určitého uprázdněného kanonikátu, jest autoritativním, a proto právní moci schopným rozřešením určitého právního poměru, tudíž rozhodnutím správního úřadu ve smyslu ř. 2 z. o s. s. Boh. A 1828/23.

Výrok zamítající žádost za přiznání charakteru legionáře, jest jako rozhodnutí ministerstva národní obrany rozhodnutím správního úřadu ve smyslu ř. 2 z. o s. s., byť byl vydán kanceláří čsl. lejí při tomto ministerstvu. Boh. A 908/21.

záležitost veřejnoprávní otázkou prejudiciální. Stalo-li se tak, pak arcit' nesmí ani nejvyšší správní soud nechat tuto soukromoprávní otázku bez povšimnutí, ale nemůže stanovisko, které k ní zaujalo naříkané rozhodnutí, přezkoumati po stránce zákonitosti (in merito), nýbrž toliko po stránce úplnosti a správnosti provedeného řízení. Je totiž výrok úřadů správních učiněný o prejudiciálních otázkách, v kompetenci jejich nespádajících, jenž, jak vzpomenuto, nikdy není a nemůže býti „nálezem“ v technickém slova smyslu, pojímá toliko za zjištění skutkových předpokladů, které podléhá přezkoušení nejvyšším správním soudem jedině s hlediska ř. 6 odst. 2. z. o s. s.

Nelze říci, že všude, kde jde o smlouvu, se jedná o poměr soukromoprávní, neboť smlouva nezakládá pouze závazky soukromoprávní. Je-li smlouvou upraven poměr, který bez této smlouvy by bylo posuzováti dle normy práva veřejného, jest závazek smlouvou touto převzatý rázu veřejnoprávního, a vyloučen proto z kompetence řádných soudů. Naproti tomu není smlouva veřejnoprávní již tím, že jednou ze smlouvajících se stran je erár, protože rozhodné pro určení povahy smlouvy jest předmět, který smlouvou tou jest regulován; rozhodné tedy je vždy, co se smlouvou upravuje, nikoliv kdo věc upravuje.¹⁰⁾

Zkoumání platnosti nařízení a zákona. § 102 zákona ústavního č. 121/20 sb. z. a n. o moci soudcovské stanoví, že soudcové mají právo, řešice určitou právní věc, zkoumati platnost nařízení; při zákonu mohou jen zkoumati byl-li řádně vyhlášen. Ježto pak o členech správního soudu platí dle ř. 11 z. o s. s. nařízení vydaná o úředních soudcovských, vztahuje se na ně též § 102 zákona ústavního.

¹⁰⁾ Poměr státních smluv k jednotlivci: Dle ustálené judikatury n. s. s. zakládají se státní smlouvou, t. j. smlouvou uzavřenou mezi státy subjektivní práva a povinnosti smluvních států mezi sebou, zakládají se snad také objektivní normy práva mezinárodního, nikdy však také již objektivní právní normy vnitrostátní, které by přímo upravovaly závazně poměry mezi státem a jeho občany. Státu vzniká ze smlouvy po případě naproti ostatním smluvním státům závazek vydati určitou právní normu, odpovídající obsahu smlouvy. Ale právní norma ta vznikne teprve tehdy, když zavázaný k tomu stát svou smluvní vůli určitého obsahu, kterou ve smlouvě projevil proti ostatním kontrahentům, projeví ve formě ústavou jeho předepsané také jako svou vůli zákonnou proti svým občanům. Teprve tím stává se norma ona součástí právního řádu vnitrostátního státním zákonem, a nabyvá platnosti také pro vzájemný poměr mezi státem a jeho občany; a jenom z této normy zákonné mohou občané dovozovati subjektivní práva proti státu. Nález ze dne 29. března 1921 č. 13.297/20. Boh. A. 786.

Při tom nesmí se ovšem pustiti se zřetele, že nejvyšší správní soud není instancí, jež by rozhodovala ve věci samé dle zákonů platných v době svého rozhodování, nýbrž toliko instancí kasační, jež přezkoumává, je-li naříkané rozhodnutí v souhlasu se zákonem v době tohoto rozhodování platným.

Tím docházíme k hlavnímu bodu tohoto pojednání, totiž k

stížnosti

na nejvyšší správní soud.

Před tím nutno zdůrazniti, že povaha nejvyššího správního soudu nese sebou, že záležitost, kterou má n. s. s. přezkoušeti, musí býti v administrativní cestě vyřízena. Tím právě zabezpečeno jest, že vlastní rozhodování administrativních případů zůstává v rukách úřadů správních, kdežto n. s. s. rozhodování taková po žádosti stran toliko přezkouší; při tom, shledá-li, že skutkový stav nebyl řádně vyšetřen, rozhodnutí poslední instance zruší, a opět ponechá rozhodnutí vlastní úřadu správnímu, který jest při opětném rozhodování povinen řídit se právním názorem, na kterém správní soud nález svůj založil (§ 7 zákona z 22. října 1875 č. 36 ř. z. z roku 1876). V ustanovení §u 7 leží právě garancie výroků nejvyššího správního soudu, který nemá nad úřady správními žádné dozorcí moci.

Tím dospělo se ke stadiu, v němž možno podati stížnost. Cítí-li se totiž strana konečným rozhodnutím neb opatřením některého úřadu správního ve svých právech zkrácena, podá si proti tomuto konečnému rozhodnutí neb opatření stížnost, o jejímž instruuování, jakož i o celém řízení jedná zákon ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876 (v pojednání tomto označován jako z. o s. s.).

Stížnost bylo by definovati jako písemné podání podepsané advokátem, učiněné přímo u n. s. s. stranou, která se cítí konečným rozhodnutím úřadu správního ve svých právech zkrácena, vyhovující po stránce formální i materiální předpisům zákonným, v němž se vytyká naříkanému rozhodnutí neb opatření protizákonnost, a žádá se zjednání nápravy zrušením naříkaného úředního výroku.

Dle této definice musí podaná stížnost, má-li se státi předmětem řízení u n. s. s., vyhovovati citovanému zákonu jak po stránce formální, tak po stránce věcné.

Náležitosti stížnosti po stránce formální. Stížnost k n. s. s., která se podává přímo u n. s. s., musí býti podepsána advokátem (§ 18 z. o s. s.) tuzemským (§ 45 z.

o s. s.), čemuž jest prakticky rozuměti tak, že ji sepíše a podá advokát (nikoliv notář), šetře následujících předpisů.

Stížnosti podati jest do 60ti dnů po doručení rozhodnutí neb opatření poslední instance přímo u n. s. s. (§ 14 z. o s. s.) v tolika vyhotoveních (stížnost kolkuje se 5 Kč za arch, plná moc 5 Kč, (přílohy po 1 Kč), aby každý ze žalovaných mohl dostati stejnopis (zpravidla ve dvou vyhotoveních: pro n. s. s. a pro žalovaný úřad, není-li nikdo spolužalován). Uvésti jest v ní, proti kterému rozhodnutí neb opatření stížnost směřuje, den jeho doručení straně, aby se mohlo zkoumati, zdali 60ti denní lhůta pro stížnost k n. s. s. byla dodržena. Dle §u 15 z. o s. s. nepočítají se do této 60ti denní lhůty dny, po které byla stížnost na poště, takže stačí, odevzdá-li se stížnost, ovšem správně adresovaná, šedesátý den poště k dopravě; lhůta tato prodlužuje se jen tím, že konečným dnem jest ne dle nebo svátek; v případě takovém končí až příštího všedního dne. Jinak byla-li lhůta zmeškána, nelze žádati o navrácení v předešlý stav (§ 16 z. o s. s.).

Nejsou-li zachovány tyto předpisy rázu formálního může býti stížnost ihned odmítnuta (§ 21 z. o s. s.), nebo schází-li stížnosti jen nějaký menší nedostatek, na př. vlastnoruční podpis advokáta, vrátí se k doplnění, pro něž určí nejvyšší správní soud krátkou neprodlužitelnou lhůtu. Nedodrží-li se tato lhůta*), pak n. s. s. prohlásí, že se řízení o této stížnosti vůbec nezavede. Překročí-li se ustanovená lhůta, odmítne se stížnost jako opožděná, pozdě doplněná. Proti takovému odmítnutí o limine nemá strana opravného prostředku (ani rozklad). Jedná-li se při podání stížnosti o stranu chudou, která nemá prostředků, aby si platila sama advokáta, podá osoba taková žádost o propůjčení práva chudých; žádosti tyto, pokud obsahují žádost za osvobození od kolků a poplatků, vyřizují se nejvyšším správním soudem dle ustanovení §u 65 civ. ř. s.; pokud se jimi žádá za propůjčení zástupce chudých, poukazují se na § 16 advokátního řádu, podle kteréhož určí advokáta advokátní komora.

Náležitosti stížnosti po stránce materiální. Stížnost musí obsahovati dále přesné označení stížných bodů, a k tomu dle §u 18 z. o s. s. nestačí ani poukaz na vývody odvolání podaného v řízení správním, ani všeobecné tvrzení nezákonnosti a vadného řízení naříkaného rozhodnutí. Námítky ve stížnosti uvedené, musí býti naopak konkretisovány a stížní body musí se

*) t. j. nedoplní-li strana stížnost vůbec.

obíratí obsahem a předmětem naříkaného rozhodnutí, ne jinými právními otázkami. Stížnost musí naříkané rozhodnutí potíratí a snažití se vyvrátiti ve všech důvodech; jinak mohlo by se snadno státi, že by stížnost svými námitkami čelila jen proti některým důvodům, o něž rozhodnutí naříkané jest opřeno. Tím odňala by se nejvyššímu správnímu soudu možnost, naříkané rozhodnutí v těchto stížnostích nenaříkaných směrech přezkoumávati a jimi se vůbec obíratí. To vedlo by přirozeně pak k zamítnutí stížnosti.

O stížních bodech nutno ještě zdůrazniti, že musí býti formulovány v písemné stížnosti, ne snad teprve při ústním líčení, protože pak nelze je respektovati.¹¹⁾

Právní námitky při veřejném líčení jsou přípustny jen v mezích stížných bodů, precisovaných ve stížnosti, jinak jsou vývody stěžovatelovy, jež nejsou obsaženy v písemné stížnosti, nepřípustnou novotou dle §u 2 z. o n. s. s. a §u 18 z. o s. s., k níž se nehledí.

Právní účinek podané stížnosti. Úvahu o tom, že n. s. s. nemá povahu instance rozhodovací, potvrzuje též zákonné ustanovení o právním účinku podané stížnosti, kde se zároveň řeší nepřímou otázkou, který správní úřad o odkladném účinku má rozhodnouti.

§ 17 z. o s. s. ustanovuje, že stížnost k n. s. s. nemá odkladného účinku, že však může stěžovatel žádati na takový odklad u správního úřadu, který má povolití odklad, nevyhledává-li veřejný zájem, aby rozhodnutí bylo vykonáno, a vzešla-li by tímto výkonem straně újma nenahraditelná. I když předpis tento výslovně neurčuje, který správní úřad má o dotčené žádosti rozhodovati, vysvítá přec již z dikce „u správního úřadu“, že má zákon na zřeteli jenom ten správní úřad, který ve věci rozhodl, a jehož rozhodnutí jest naříkáno. Tomu svědčí zejména další obsah citovaného ustanovení, který mluví o podmínkách, za kterých má dotčený správní úřad žádaný odklad povolití, a tím provedení naříkaného rozhodnutí odsunutí až do doby, kdy bude sporná otázka vyřešena nejvyšším správním soudem. Nemůžet přec podle povahy věci zkoumání těchto předpokladů příslu-

¹¹⁾ K tomu viz náleží n. s. s. ze dne 28. ledna 1920 č. 513, kde se o nově, teprve při ústním veřejném líčení vznesené námitce praví: Vzhledem k námitce vadného řízení, kterou zástupce stížnosti vznesl teprve při veřejném líčení z důvodu, že naříkané rozhodnutí nebylo současně straně doručeno, dlužno podotknouti: Při veřejném líčení přípustny jsou sice nové právní vývody k stížným bodům ve stížnosti precisovaných, není však soudu vzhledem k předpisu §u 18. z. o s. s. možno obíratí se novými samostatnými námitkami, jež ve stížnosti nebyly uplatněny a není tedy třeba dovozovati věcnou bezpodstatnost výtky přednesené zástupcem stížnosti.

šetí jinému úřadu, než tomu, který naříkané rozhodnutí vydal a který tedy nejlépe zná jak obsah, tak i dosah a proveditelnost výroku toho. Jen tento úřad může také správně posouditi, vyhledává-li veřejný zájem neprodleného provedení naříkaného rozhodnutí a může-li vzejítí žadateli z výkonu toho ujma neodčinitelná. Je proto příslušný ten správní úřad, který ve věci konečně rozhodl a jehož rozhodnutí jest naříkáno.

Lhůty. Dle §u 15 zákona ze dne 22. října 1875 č. 36 ř. z. z r. 1876 (z. o s. s.) nepočítají se do 60ti denní lhůty k podání stížnosti určené dny, po kterých byla stížnost na poště, takže stačí, odevzdá-li se stížnost 60tý den poště k dopravě; lhůta tato prodlužuje se tím, že konečným dnem jest neděle nebo svátek; v případě takovém končí lhůta až příštího dne všedního. Jinak, byla-li lhůta zmeškána, nelze žádati o navrácení v předešlý stav. Předpis, že se do lhůty nepočítají dny poštovní dopravy, musí býti v zákoně výslovně uveden, jinak nelze ho analogicky použítí. Lhůta 60ti denní platí dle § 22 cit. zák. i pro odvodní spis, zde však může býti vůlí n. s. s. lhůta tato zkrácena až na 14 dní.

Řízení o stížnosti. Došla-li tedy stížnost k n. s. s., přidělí se referentovi, t. j. některému členu n. s. s., který zkoumá nejprve, byla-li dodržena 60ti denní zákonem k podání stížnosti určená lhůta, je-li n. s. s. příslušný k projednání žádané záležitosti, a je-li stížnost podána osobou k tomu legitimovanou. Odpoví-li si referent na tyto otázky kladně, zkoumá, vyhovuje-li stížnost předpisům zákonným po stránce formelní, totiž je-li udán den doručení, je-li podepsána advokátem, a je-li k ní připojen opis stížnosti a přílohy, na něž se stížnost odvolává.

Odmítnutí stížnosti. Shledá-li referent naopak, že 60ti denní lhůta k podání stížnosti na n. s. s. nebyla dodržena, že n. s. s. není k projednávání žádané věci příslušný, nebo že stížnost podává osoba nelegitimovaná — jako další pádný důvod uvádí § 21 z. o s. s. námitku věci již rozhodnuté — odmítne stížnost bez dalšího řízení. Odmítnutí takové usnáší n. s. s. v senátech dle §u 13 z. o s. s. sestavených (senát složen jest ze 4 radů a předsedy; výjimku viz na str. 19. dole).

Vrácení stížnosti k nápravě formálních vad. Schází-li stížnosti jen nějaký menší nedostatek, na př. vlastnoruční podpis advokátův, vrátí se k doplnění, pro něž určí n. s. s. krátkou neprodlužitelnou lhůtu. Nedodrží-li

se tato lhůta, pak se po marném uplynutí jejím prohlásí, že se řízení o stížnosti nekoná. Proti takovému rozhodnutí nemá strana opravného prostředku.

Přípravné řízení. Odvodní spis. Jinak zavede referent přípravné řízení, t. j. stížnost se všemi přílohami dodá žalovanému úřadu, aby podal odvodní spis a zaslal zároveň příslušné správní spisy, týkající se sporné záležitosti. K tomu určí se úřadu lhůta nezi 40 až 60 dny (§ 22 z. o s. s.). Lhůtu k podání odvodního spisu udělenou, je-li kratší než 60 dní, lze na žádost úřadu prodloužit až do 60 dnů. Odvodní spis žalovaného úřadu budiž podepsán tímto úřadem a ne advokátem, a budiž podán ve dvojím vyhotovení, aby mohlo býti duplum zasláno stěžovateli. Zpravidla děje se tak až s pozváním k líčení. Rozhodne-li n. s. s. v sedění veřejném, doručí se straně odvodní spis až nálezem. Nevyhovuje-li odvodní spis zákonným náležitostem, nebo je-li podán opožděně, t. j. po projití ustanovené lhůty, vrátí se žalovanému úřadu, aniž by se k vývodům jeho hledělo. Podání jeho nutné není, t. j. nepodá-li se úřadem, nebrání to nijak dalšímu řízení (§ 25 z. o s. s.).

Replika. Repliku jako odpověď na vývody odvodního spisu podá stěžovatel toliko, je-li k tomu n. s. s. vyzván, jinak se mu replika s poukazem na § 24 z. o s. s. vrátí, aniž by se k ní přihlíželo; odpověděti k vývodům odvodního spisu může stěžovatel až při eventuelním ústním líčení.

Další řízení. Nepředloží-li žalovaný úřad spisy, ač byl k tomu vyzván, rozhoduje n. s. s. bez nich tak, že má za to, že tvrzení ve stížnosti uvedené souhlasí se spisy správními. Tak dojde zpravidla ke zrušení rozhodnutí v odpor vzatého pro vady řízení, neboť se předpokládá, že nedostatek řízení ve stížnosti vytýkaný opravdu ve spisech jest.

Zpravidla však spisy předloženy budou, a tu rozhoduje n. s. s. buď v neveřejném zasedání, nebo po provedení ústního veřejného líčení.

V neveřejném zasedání rozhoduje buď, když se strany veřejného ústního líčení vzdaly (§ 28 z. o s. s.) nebo, když shledá takové nedostatky, které činí přezkoumání nemožným; v případě takovém zruší n. s. s. rozhodnutí v odpor vzaté pro vady řízení, a žalovaný úřad je povinen, dle daných mu pokynů řízení doplniti a znovu rozhodnouti.

Jinak nařídí president n. s. s. líčení, k němuž jest pozván stěžovatel i žalovaný úřad, případně též jiné

strany spolužalované nebo účastněné. Pozvání k líčení doručí se advokátovi, nebo není-li žádný vykázán plnou mocí, straně samé; ústního líčení nemusí se strana vůbec účastniti, nebo může se účastniti buď osobně nebo advokátem, nikoliv také jiným zmocněncem. Zároveň s pozváním doručí se straně, po případě její zástupci, opis odvodního spisu, podaný žalovaným úřadem nebo stranou účastněnou a strana může odpověděti na jeho vývody při ústním líčení.

Líčení samo jest veřejné; veřejnost může býti vyloučena z důvodů §u 29 z. o s. s. Žalovaný úřad může býti zastoupen toliko svým zástupcem, nikoliv advokátem.

Súčastněná strana může se zastupovati buď sama, nebo se dáti zastupovati advokátem.

Úřady, korporace a obce vykonávají právo, samy se zastupovati zmocněncem za sebe vyslaným, obce také také vyslanými k tomu úředníky, kteří mají způsobilost k politické konceptní službě.¹²⁾

Ústní líčení. Jak ústní líčení ve svém celku vyhlíží, ustanovuje § 32 zák. o s. s. Počne přednesem zpravodaje. Předseda řídí líčení a činí opatření policejní při sezení. Dbá z povinnosti úřadu toho, aby se věc zevrubně probírala. Členové n. s. s. mají právo klásti otázky. Vykonávání policie při zasedání předsedou vymezuje se jednacím řádem (§ 41 j. ř.) takto: Předseda má napomenouti k pořádku osoby, které ruší líčení nepřiměřeným chováním a učiniti opatření, kterých jest třeba, aby pořádek byl zachován.

Projevy pochvalné nebo nelibosti jsou zapovězeny.

Kdo přes napomenutí stane se viným porušení líčení, může býti z něho vyloučen. Odstranění osoby v líčení účastněné, může býti nařízeno teprve po předcházející pohrůžce, že líčení v její nepřítomnosti bude provedeno.

Jestliže se některý zástupce proviní rušením líčení nebo některou neslušností nebo urážkou, buď tato událost předsedou prokázána. Pokračuje-li zástupce ve svém nevhodném chování nebo protíví se nařízení pro zachování pořádku a pokoje danému, může mu usnesením senátu slovo býti odňato a strana vyzvána, aby zřídila jiného zástupce. Je-li zástupce advokátem, může krom toho věc odstoupena býti příslušnému disciplinárnímu úřadu.

¹²⁾ Příklady: Akciové společnosti zastupovati může toliko buď advokát nebo člen správní rady. Stěžující si společenstvo na př. hostinských a výčepníků může býti při veřejném ústním líčení zastoupeno jen starostou společenstva nebo jeho náměstkem, nebo advokátem.

Nález. Po skončení veřejného ústního líčení, nebo nebylo-li veřejné ústní líčení nařízeno hned, jakmile jest věc dostatečně probrána, přikročí se k jednání o nález. Při tom znovu se podotýká, aby vyniklo postavení n. s. s. jako orgánu toliko přezkoušejícího, že n. s. s. sám neprovádí žádné důkazy, nýbrž že přezkoumává toliko důkazy provedené v administrativním řízení tak, že konstatuje, zda přijatá skutková podstata není v rozporu se spisy, je-li řízení úplné a nebyly-li porušeny podstatné formy řízení, nikoliv že by přezkoumával hodnocení důkazu co do jich věrohodnosti a významu. Vůbec lze znovu shrnouti činnost n. s. s. takto: N. s. s. má podle § 6 z. o s. s. o stížnostech k němu podané rozhodovati zpravidla na základě skutkové podstaty, která byla podkladem rozhodnutí poslední správní instance. Dle druhého odstavce téhož paragrafu 6 náleží n. s. soudu zkoušení, není-li poslední administrativní stolicí předpokládaná skutková podstata v odporu se spisy, nepotřebuje-li v podstatných bodech doplnění a bylo-li šetřeno podstatných forem řízení. Ve věci samé má po rozumu § 7 téhož zákona posouditi, zda-li naříkané rozhodnutí neodporuje zákonu, tudíž také, zdali skutková podstata, jež tvoří základ rozhodnutí, byla správně oceněna a náležitě zákonu podřaděna. Z toho patrně, že n. s. s. rozhoduje jen k návrhu stran; výjimku tvoří skutečnosti, k nimž přihlížeti musí z povinnosti úřední: vlastní příslušnost a příslušnost rozhodujícího úřadu, ovšem výjimka tato jest jen zdánlivá, protože lze o ní mluvit teprve, když strana podala stížnost.

Tím dospěli jsme k pravidelnému zakončení řízení před n. s. s., totiž k vyřízení záležitosti nálezem.

Zastavení řízení. V jiných případech může skončiti zavedené řízení zastavením řízení. K tomu dochází v případě, když řízení bylo zavedeno, a strana (v tomto případě strana, která stížnost na n. s. s. podala) pak v kterémkoli stadiu (bylo-li veřejné ústní líčení, až do chvíle, kdy prohlásil předseda líčení za skončené; vzdala-li se strana projednávání případu při veřejném ústním líčení do doby, kdy byl usnesen v sezení neveř. nález) stížností svou odvolala, čili zpět vzala. Široké právo strany odvolati svoji stížnost (zpět vzítí) znamená, že strana zůstává pánem pře až do doby výše vytyčené.

K zpětvzetí stížnosti dochází zpravidla proto, že úřad, proti němuž stížnost směřuje, stěžovatele po podání stížnosti uspokojil, t. j. buď žádostí jeho přímo vyhověl, nebo naříkané rozhodnutí odvolal, čímž odňal nejvyš-

šímu soudu možnost přezkoumati rozhodnutí, které přestalo existovati.¹³⁾

Jinak řízení před n. s. s. nemůže zastaviti ani strana — na př. tím, že se nedostaví k veřejnému ústnímu líčení — ani úřad tím, že nepředloží správních spisů. O případu prvním stanoví § 34, že nedostaví-li se některá strana neb úřad aneb jejich zástupce k líčení, není to ani líčení ani rozhodnutí na překážku. Případ druhý řeší n. s. s. tak, že, váhá-li úřad předmětné spisy zaslati, vyzve jej pod pohrůžkou, že rozhodne bez spisů, nebudou-li ve lhůtě, která se zároveň uloží, předloženy; neposlechne-li úřad ani nyní, rozhoduje n. s. s. bez spisů tak, že má za to, že tvrzení ve stížnosti uvedené souhlasí se spisy správními.

Náhrada útrat. Při této příležitosti bylo by lze zmíniti se také o náhradě útrat řízení před n. s. s. O nich mluví jedině § 40 z. o s. s.; z paragrafu tohoto vysvítá, že nelze nikdy přiznati náklady stěžovateli — leda proti němu ve prospěch súčasné strany, která stojí vždy na straně žalovaného úřadu, aspoň potud, že má zájem na tom, aby rozhodnutí, které jest stížností potíráno, zůstalo beze změny. Tu však jest předpokladem, že se stížnost zamítá, t. j. že súčasněná strana podle obecného názvu vyhrála.

U n. s. s. skládají se výlohy při podání stížnosti z kolků na stížnost a její přílohy a z výloh právního zástupce; jinak se ani zápis o líčení, ani nález nekolkuje.

Pokuty. § 41 z. o s. s. mluví o pokutách pro svévoli, která se ukládá stranám a podle okolností jejich zástupcům, kteří proti jasnému znění zákona se prou anebo si jinak svévolně stěžují. Pokuta tato ve výši 10 až 2.000 Kč plyne i tehdy, byla-li uložena zástupci stěžovatelovu, do chudinského fondu toho místa, v němž má své bydliště stěžovatel.

Změny, zavedené novějšími zákony. Zákon ze dne 24. června 1926 č. 103 sb. z. a n., t. zv. zákon platový — přinesl změnu rázu organizačního v § 200, týkající se počtu rozhodujících členů senátu, ustanovuje v odst. 1,

¹³⁾ K tomu viz nález ze dne 10. března 1920 č. 1843 Boh. č. 351 A: Okolnost, že zavedená vnučená správa byla později od určitého termínu zrušena, nezakládá uspokojení strany po rozumu § 44 z. o s. s. co do stížností proti zavedení vnučené správy.

Nález ze dne 23. června 1924 č. 11.646 Boh. č. 3801 A: Stěžovatel není uspokojen, odvolá-li sice úřad naříkané rozhodnutí, zároveň však zamítne znovu nárok stěžovatelův, setrváváje při tom na důvodech rozhodnutí dřívějšího, a musí proto n. s. s. rozhodovati o podané stížnosti po prohlášení stěžovatele, že na ní trvá.

že o stížnostech podaných do opatření a rozhodnutí úřadů o převodu do nových platů n. s. s. rozhoduje n. s. s. ve tříčlenných senátech, leč by usnesením senátu, jímž se spor odkazuje k veřejnému líčení, aneb rozhodnutím předsedy soudu byla věc přikázána senátu pětičlennému; další změna týká se veřejnosti ústního líčení: „O stížnostech uvedených v prvním odstavci rozhoduje n. s. s. v neveřejném sezení, leč by stěžovatel ve stížnosti aneb žalovaný úřad v odvodním spise výslovně žádali, aby ustanoveno bylo o nich veřejné ústní líčení.“¹¹⁾

Lze tedy v krátkém shrnutí předešlých vývodů říci, že n. s. s. zakročí jen, podá-li legitimovaná strana stížnost, řádně vypravenou, v níž navrhuje zjednání nápravy z důvodu, že byl porušen zákon; tím zahájeno řízení, během kterého může strana si stěžující kdykoliv stížnost svou zpět vzít; řízení toto končí (neustoupí-li strana od stížnosti) vynesemím konečného nálezu, ať již po provedeném veřejném ústním líčení, nebo -- vzdala-li se strana veřejného ústního líčení, nebo v případě nálezů dle §u 6 z. o s. s. v sezení neveřejném.

Pro řízení neveřejné platí ohledně nákladů a pokuty pro svévoli totéž, co bylo dříve uvedeno (není rozdílu, vyneseli-li se nález pro provedení veřejného ústního líčení nebo v sezení neveřejném).

Správní soud bylo by tedy definovati jako orgán, který skýtá dle §u 88 ústavní listiny soudní ochranu proti správním úřadům.

Otázku, proč se soudní ochrana tak vysoce cení, možno krátce zodpovědětí poukazem na neodvislost soudců (§ 98 ústavní listiny) a jejich právo zkoumatí platnost nařízení (§ 102 ústavní listiny); úřadové správní, nemajíce práva zkoumatí platnost nařízení, musí se řídití tak dlouho tím kterým nařízením, dokud není mocí zákona odárno odstraněno, i když třeba n. s. s. vyslovil při řešení konkrétního případu, že ono nařízení odporuje zákonu.

Při nynější nejistotě, nebude-li zákon o n. s. s. změněn, dlužno poukázatí na výrok prvního presidenta tohoto tribunálu v rozpočtovém výboru dne 20. listopadu 1927 v tomto směru učiněný, jenž vyzněl v ten smysl, že nový návrh omezuje se pouze na nezbytné organizační a technické pomůcky, aniž se dotýká zásad, na kterých soud spočívá.

¹¹⁾ Usnesení ze dne 19. května 1927 č. 7842 zní: Žádání, aby o stížnosti podané ve věci převodu do nových platů podle §u 200/3 zákona platového rozhodnuto bylo ve veřejném líčení, musí stěžovatel vznéstí během stížní lhůty §u 14 z. o s. s.

Zákon o nejvyšším správním soudě,

ve znění zákonů ze dne 22. října 1875, č. 36 ř. z. z r. 1876, ze dne 21. září 1905, č. 149 ř. z. a ze dne 2. listopadu 1918, č. 3. Sb. z. a n.

Zřízení nejvyššího správního soudu a jeho sídlo.

§ 1.

Pro veškerou oblast státu Československého zřizuje se nejvyšší správní soud se sídlem v Praze.

Příslušnost.

§ 2.

Nejvyšší správní soud rozhoduje ve všech případech, ve kterých někdo tvrdí, že protizákonným rozhodnutím nebo opatřením správního úřadu byl poškozen ve svých právech.

Správními úřady, proti jejichž rozhodnutím nebo opatřením může býti vznesena stížnost u nejvyššího správního soudu, jsou jak orgány státní správy, tak i orgány správy zemské, okresní a obecní.

Rozhodnutí nebo opatření nepřestává býti výrokem správního úřadu proto, že při rozhodování buď ve stolici poslední nebo v některé stolici nižší zúčastnil se jako člen rozhodujícího nebo nařizujícího úřadu řádný soudce.

Nejvyšší správní soud rozhoduje o stížnostech přikázaných dosud dle článku 3. lit. b) základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867, č. 143 ř. z.,*) soudu říšskému.

Nejvyšší správní soud jest povolán rozhodovati o kompetenčních konfliktech mezi různými správními úřady, jež byly dosud dle článku 2. lit. b) a c) základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867, čís. 143 ř. z.,**) přikázány soudu říšskému.

Nejvyšší správní soud rozhoduje o nárocích proti státu nebo jednotlivým zemím tohoto státu tenkrát, rozhodly-li již o nárocích

*) Zákonné ustanovení to znělo:

Soud říšský rozhoduje:

Cl. 3. lit. b) . . . o stížnostech státních občanů pro porušení ústavou jim zaručených politických práv, když záležitost byla vyřízena v zákonem předepsané cestě.

**) Zákonné ustanovení to znělo:

b) „rozhoduje . . . kompetenční konflikty mezi zastupitelstvem země a nejvyššími úřady vládními, když každý z nich domáhá se práva činiti opatření nebo rozhodnutí v záležitosti administrativní.“

c) „rozhoduje . . . mezi autonomními zemskými orgány různých zemí v záležitostech přikázaných jejich péči a správě.“

těchto v mezích své příslušnosti v instančním pořadí úřady správní, a jde-li toliko o přezkoumání tohoto rozhodnutí.

§ 3. *)

Z příslušnosti nejvyššího správního soudu jsou vyloučeny:

- a) záležitosti, o kterých přísluší rozhodovati řádným soudům;
- f) stížnosti proti jmenování na veřejné úřady a služby, pokud se ne jedná o porušení tvrzeného práva navrhovacího nebo jmenovacího.

§ 4.

Nejvyšší správní soud má z úřední povinnosti zkoumati svou příslušnost. O námitce nepřislušnosti má nejvyšší správní soud rozhodovati zpravidla sám (§ 9).

Všeobecné zásady o soudnictví nejvyššího správního soudu.

§ 5.

Nejvyšší správní soud postupuje pouze, když se ho strany dovolaly. Stížnost může být vznesena u nejvyššího správního soudu, teprve když záležitost byla vyřízena v cestě administrativní.

Jestliže pořad administrativních instancí byl zmeškán, jest stížnost k nejvyššímu správnímu soudu nepřipustná.

§ 6.

Nejvyšší správní soud má zpravidla rozhodovati na základě skutkového stavu zjištěného poslední administrativní instancí.

Jestliže však nejvyšší správní soud zjistí, že skutková podstata byla zjištěna způsobem odporujícím spisům nebo že v podstatných bodech potřebuje doplnění, nebo že byly porušeny podstatné formy řízení administrativního, zruší naříkané rozhodnutí nebo opatření pro vady řízení a vrátí věc úřadu správnímu, kterýž má vady odstraniti a nové rozhodnutí nebo opatření učiniti.

§ 7.

Shledá-li nejvyšší správní soud, že jest stížnost odůvodněná, zruší naříkané rozhodnutí nebo opatření s udáním důvodů jako nezákonné.

Správní úřady jsou povinny učiniti v této věci další opatření, řídíce se při tom právním názorem, na kterém správní soud nález svůj založil.

§ 8.

Pokud se týče práva zkoumati platnost zákonů a nařízení, jest nejvyšší správní soud postaven na roveň řádným soudům.

*) Ustanovení písmen b, c, d, e, g, h, i, tohoto § zrušena § 2, č. 2 zákona z 2. listopadu 1918, č. 3 Sb. z. a n.

Kompetenční konflikty.

§ 9.

Pro rozhodování kompetenčních konfliktů mezi nejvyšším správním soudem a řádnými soudy jest učiněno opatření zvláštním zákonem.

(Viz nyní zákon ze dne 2. listopadu 1918, č. 3 Sb. z. a n., §§ 3—6.)

§ 3.

Rozhodovati o kompetenčních konfliktech mezi soudy řádnými s jedné a správními úřady se strany druhé (článek 2. lit. a) základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867, č. 143 ř. z.) nebo o konfliktech kompetenčních mezi nejvyšším správním soudem se strany jedné a řádným soudem se strany druhé (§ 2 zákona ze dne 22. října 1875, č. 37 ř. z. z r. 1876) jest povolán zvláštní senát, jenž skládá se ze tří členů nejvyššího soudu a ze 3 členů nejvyššího správního soudu. Předsedu tohoto senátu jmenuje vždy na dobu tří let vláda.

§ 4.

Kompetenční konflikt záporný tu jest, když otázka příslušnosti v předepsaném instančním postupu poslední přípustnou stolicí byla popřena.

Kompetenční konflikt kladný jest tu, jakmile k téže záležitosti dva různé správní úřady (§ 2. č. 5.) nebo řádný soud s jedné a úřad správní nebo nejvyšší správní soud s druhé strany (§ 3) příslušnost si osobují.

§ 5.

Návrh na řešení kompetenčního konfliktu vznésti může buď strana zúčastněná na záležitosti, pro niž příslušnost jest sporná, buď úřad nebo soud, o jehož příslušnost se jedná. Návrh tento podati jest v případě § 2, č. 5., u nejvyššího správního soudu, v případě § 3 u předsedy rozhodovacího senátu v tolika vyhotoveních, aby jedno mohlo zůstatí u rozhodujícího senátu a po jednom mohli obdržeti ostatní na kompetenčním konfliktu zúčastnění. K účastníkům jest čítati netoliko soud či úřad o příslušnost se proucí, nýbrž i strany v oné věci, k níž příslušnost se stala spornou.

§ 6.

Návrh tento dodává se ostatním účastníkům k projevu, načež rozhoduje se o něm v sezení neveřejném. Rozhodnutí toto, jež, nezamítá-li se návrh jako nepřipustný nebo pro nepřislušnost dovolaného rozhodujícího senátu, jest vydatí ve formě rozsudku, vyslovuje, který úřad či soud jest pro dotčenou záležitost příslušným.)

Složení nejvyššího správního soudu
a vyřizování prací. *)

§ 13.

Nejvyšší správní soud jedná a rozhoduje pravidelně v senátech, složených ze čtyř radů a z předsedy.

Pro záležitosti daňové a poplatkové jsou zřízeny stálé senáty nejvyššího správního soudu.

O platnosti nařízení lze rozhodovati toliko v senátech, složených ze šesti radů a z předsedy.

*) §§ 10—12 nemají významu pro účel tohoto spisu.

Přípravné opatření a mezitímní rozhodnutí mohou se státi také v senátech, sestávajících ze 2 radů a předsedy.

Z radů přibráných do jednotlivých senátů, musí aspoň polovina být vzata z členů, kteří mají kvalifikaci pro úřad soudcovský.

Pokud jest prezident nejvyššího správního soudu oprávněn nebo povinen v určitých případech vyvolati rozhodnutí plenárního senátu nejvyššího správního soudu, určí jednací řád (§ 46).

Rízení před nejvyšším správním soudem a lhůta ku podání stížnosti.

§ 14.

Stížnost musí býti podána u nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů po doručení rozhodnutí nebo opatření vydaného v poslední instanci (§ 5). Den doručení musí býti ve stížnosti udán.

§ 15.

Do lhůty, stanovené v předchozím paragrafu, nepočítají se dny poštovní dopravy.

Padne-li poslední den lhůty na neděli nebo svátek, končí se lhůta teprve nejbližším všedním dnem.

Prodloužení lhůty jest zpravidla (§ 21) nepřipustné.

§ 16.

Navrácení v předešlý stav proti uplynutí lhůty § 14 jest nepřipustné. Žádosti o takové navrácení buďtež z úřední povinnosti odmítnuty.

Právní účinky podané stížnosti.

§ 17.

Stížnost k nejvyššímu správnímu soudu nemá přímo ze zákona odkladacího účinku.

Straně stěžující jest však volno žádati odklad u správního úřadu, který jej povolí, není-li okamžitý výkon přikázán veřejnými zájmy a straně by jí povstala nenahraditelná újma.

Obsah a úprava stížnosti.

§ 18.

Stížnost k nejvyššímu správnímu soudu má přesně označiti rozhodnutí nebo opatření, proti kterému směřuje, a jednotlivé body stížnosti.

Připojeny mají býti všechny pomůcky, o které strana stížnost opírá, v prvopisu nebo opisu.

Stížnost musí býti opatřena podpisem advokáta.

Spolužalované strany.

§ 19.

Stěžující straně jest dovoleno v tomto prvém spisu vedle správního úřadu pohnati (žalovati) též ihned ony osoby, kterým by bylo k újmě zrušení onoho rozhodnutí nebo opatření, jehož se stěžující strana domáhá.

Opisy stížnosti s přílohami.

§ 20.

K stížnosti musí býti v každém případě připojen opis stížnosti a všech příloh. Jsou-li tu spolužalované strany (§ 19), musí kromě toho stěžovatel předložití tolik opisů podání a příloh, aby každé ze stran mohl býti doručen jeden exemplář.

Odmítnutí a limine.

§ 21.

Stížnosti, které pro patrnou nepřislusnost nejvyššího správního soudu, pro zmeškání zákonné lhůty nebo pro nedostatek zákonných formálních požadavků (§§ 14, 18 a 20) nejsou způsobilé k projednávání, odmítnou se zpravidla bez dalšího řízení. Totéž platí o stížnostech, jimž schází námitka věci rozhodnuté nebo nedostatku legitimace ke stížnosti, pokud i tyto vady jsou zřejmé.

V případech nedostatku formálních zákonných požadavků (§ 18 a 20) může však nejvyšší správní soud stížnost vrátiti k odstranění vady, poskytnuv k tomu zároveň neprodlužitelnou krátkou lhůtu.

O tom, má-li se stížnost odmítnouti nebo vrátiti, rozhoduje nejvyšší správní soud v sezení neveřejném.

Stalo-li se usnesení, že stížnost se má odmítnouti, vyzoomí se o tom správní úřad, proti jehož rozhodnutí nebo opatření stížnost směřuje.

Předběžné řízení.

§ 22.

Opírá-li se stížnost jen o vadnost správního řízení a uzná-li jí nejvyšší správní soud neodůvodněnou, odmítne ji bez dalšího výměrem, opatřeným důvody.

V tomto výměru oznámí se stěžovateli nebo jeho zástupci, že mají možnost nahlédnouti do spisů a poříditi si jejich opisy (§ 28, odst. 3).

Proti tomuto výměru může stěžovatel ve třicetidenní neprodlužitelné lhůtě (§ 15 a 16) vznésti odpor a žádati, aby bylo ustanoveno veřejné ústní líčení, kteréžto žádosti musí býti vyhověno.

§ 23.

V jednoduchých sporných případech, zejména když předmět sporu netvoří skutková podstata ve stížnosti uvedená, nýbrž pouze právní otázka, má nejvyšší správní soud, aniž by zavedl písemné přípravné řízení, naříditi veřejné ústní projednávání sporné věci (§ 28). V jiných případech má nejvyšší správní soud stížnost, použiv opisů stěžovatelem předložených, i s přílohami doručiti žalovanému úřadu a ostatním spolužalovaným stranám a vyzvatí je, aby podaly odvodní spis ve lhůtě nikoli kratší 14 dní a nikoli delší 60 dní.

Ohledně počítání této lhůty platí stejné zásady jako pro lhůtu k podání stížnosti (§§ 15 a 16).

Odvodní spis musí býti podán ve dvojím vyhotovení a musí býti připojen i opis příloh.

Duplikát s opisem příloh oznámí se stěžovateli.

§ 24.

Pokládá-li to nejvyšší správní soud za nutné k náležité přípravě ústního líčení, může naříditi i podání repliky a dupliky.

Lhůty k podání těchto spisů určí se v každém případě zvláště, nesmějí však překročiti 30 dnů (§§ 15, 16).

§ 25.

Opomene-li se podati některý z uvedených spisů (§§ 22, 24), nepřekážá to pokračování v řízení.

§ 26.

K přípravě líčení může nejvyšší správní soud naříditi výslech zúčastněných stran a úřadů, zejména též sdělení spisů v provedeném správním jednání.

Výslech úřadů stane se písemně.

§ 27.

I když stížnost výslovně nesměřuje proti jiným stranám (§ 19), má nejvyšší správní soud o to pečovati, aby v řízení před ním provedeném byly všechny osoby zúčastněné na předmětu rozhodnutí slyšeny a nabyly možnosti hájiti svých práv.

Ústní líčení.

§ 28.

Po skončení písemného předběžného řízení nařídí prezident nejvyššího správního soudu, pokud soud neuzná, aby byl vydán nález podle § 6, zpravidla veřejně a ústní líčení o sporné věci a obešle k němu zúčastněné úřady a strany. V obsílce se uvede, že stranám a jich zástupcům jest dovoleno nahlédnouti do spisů nejvyšším správním soudem vyžádaných (§ 26)

a poříditi si z nich opisy. Jednotlivé části spisů mohou z důvodů veřejného zájmu z toho býti vyňaty.

Zalovaný úřad má při zaslání spisů nejvyššímu správnímu soudu oznámiti, zda a které části spisů chce aby byly z nahlédnutí vyloučeny.

Od nařízení veřejného ústního líčení může býti podle uvážení soudu upuštěno a rozhodnuto bez něho na základě spisů, jestliže stěžovatel veřejného ústního líčení o sporné věci se vzdal a ani žalovaný úřad, ani strana spolužalovaná neb k řízení podle § 27 přibraná, byvše vyzvány, aby podaly odvodní spis (§ 23), nebo když jim bylo sděleno, že stěžovatel teprve za řízení před nejvyšším správním soudem líčení se vzdal, nežádají výslovně, aby bylo nařízeno veřejné ústní líčení ve lhůtě, kterou jim k tomu soud určí. Prohlášení o vzdání se líčení jest neodvolatelné.

§ 29.

Veřejnost jednání může býti usnesením soudu vyloučena z důvodu mravnosti neb veřejného pořádku.

V takovém případě jest každý účastník oprávněn žádati, aby třem osobám jako jeho důvěrníkům byl přístup k líčení dovolen.

§ 30.

Zástupce správního úřadu k ústnímu líčení vyšle ministerstvo, proti jehož rozhodnutí stížnost směřuje aneb v jehož obor působnosti věc náleží.

Směřuje-li stížnost proti rozhodnutí nebo opatření některého orgánu správy zemské, okresní neb obecní, vyšle zástupce tento orgán.

§ 31.

Zúčastněná strana může se zastupovati při ústním líčení sama nebo se dáti zastupovati advokátem.

Úřady, korporace a obce vykonávají právo samy se zastupovati zmocněnci ze sebe vyslanými, obce také vyslanými k tomu úředníky, kteří mají způsobilost k politické službě konceptní.

§ 32.

Ústní líčení počíná se přednesem zpravodajovým. Předseda řídí líčení a činí policejní opatření při sedění. Pečuje z povinnosti úřadu o to, aby věc se úplně probírala.

Členové nejvyššího správního soudu mají právo klásti otázky.

§ 33.

O námitkách proti řízení, též o návrzích, jež mezi řízením se učíní, rozhoduje nejvyšší správní soud usnesením.

§ 34.

Nedostaví-li se některá strana nebo úřad aneb jejich zástupce k líčení, není to ani líčení, ani rozhořčení na překážku.

§ 35.

Odklad ústního líčení povoliti může se jen, když obě strany to souhlasně navrhnou, aneb když tu jest nějaká nepřekonatelná překážka, pro niž se v líčení nemůže pokračovati.

Nálezy nejvyššího správního soudu.

§ 36.

Když věc jest dostatečně probrána, líčení se prohlásí za skončené a přistoupí se k jednání o nález.

Rokování a hlasování není veřejné.

§ 37.

O nálezích usnáší se nejvyšší správní soud nadpoloviční většinou hlasů. Předseda hlasuje naposledy.

§ 38.

Nález prohlášen buď ústně s podstatnými důvody rozhodovacími v témž sedění nejvyššího správního soudu anebo, nemohlo-li by se tak státi, s úplnými důvody rozhodovacími v některém jiném sedění, které budiž stranám ihned oznámeno.

Nález budiž prohlášen i tehda, když strany odešly nebo ke stanovenému sedění nepřišly.

§ 39.

Nálezy nejvyššího správního soudu vyhotovují se jménem republiky.

Vyhotovené nálezy musí obsahovati jména všech členů nejvyššího správního soudu, kteří o nich hlasovali, a musí býti podepsány předsedou a zapisovatelem.

Vyhotovené nálezy buďtež i s důvody rozhodovacími doručeny co nejdříve těm, jichž se týkají.

§ 40.

Zamítne-li se stížnost, může se v nálezě stěžovateli uložit, aby nahradil náklady řízení provedeného před nejvyšším správním soudem buď všechny, nebo jejich část.

§ 41.

Nejvyšší správní soud má právo uložit stranám a podle okolností jich zástupcům, kteří proti jasnému znění zákona spor vedou aneb jinak zřejmě svévolně si stěžují, peněžité tresty od 10 do 2000 Kč.

Peněžité tresty plynou ve prospěch chudinské pokladny toho místa, v němž stěžovatel má své řádné bydliště.

§ 42.

O líčení sepíše se protokol. Ten musí obsahovati jména přítomných členů nejvyššího správního soudu, jména stran a jich zástupců, pak jména zástupců úřadů správních a má dosvědčiti, co důležitého se stalo při sedění. O neveřejném rokování a hlasování sepíše se protokol zvláštní.

Každý protokol podepíše předseda a zapisovatel.

Právní moc nálezů.

§ 43.

Proti nálezům nejvyššího správního soudu se nepřipustí navrácení v předešlý stav.

Zastavení řízení.

§ 44.

Když v kterémkoli stadiu řízení před nejvyšším správním soudem správní úřad, proti němuž se stížnost vede, prokáže, že nároku strany mezitím dodatečně vyhověl, budiž řízení po slyšení stěžovatele usnesením soudu zastaveno. Řízení zastavené nemůže se již obnoviti.

Zastupování před nejvyšším správním soudem.

§ 45.

Kde podle tohoto zákona připustí se advokáti k zastupování nebo jest jich třeba, rozumí se jimi advokáti, kteří jsou v území republiky Československé oprávněni zastupovati strany.*)

*) §§ 46—50 jsou bez významu pro účel tohoto spisu.

Abecední rejstřík.

Advokáti , § 18 nutnost zastoupení advokátem v řízení před n. s. s.	12	Lhůta k podání stížnosti, § 14	13, 15
činnost advokátů při veř. ú. líčení	17	k opravě stížnosti, § 21, odst. 2	15
líčení policie předsedy při veř. ú. líčení vůči advokátům	17	k podání odvodního spisu, § 22	16
Disciplinární věci , veř. zaměstnancům poskytnuta zákonem o n. s. s. soudní ochrana	6	Líčení , § 28, nařízení líčení (ob-sílky), průběh jeho	17
Dominus litis	18	Nahlížení do spisů , v úředních hodinách vykázanému účast-níku (straně neb jejímu zá-stupci) volno, § 28, vyjma den líčení.	17
Doplnění stížnosti , § 21, chybí-li menší nedostatek	15	Náhrada útrat , § 40, stěžovatel nemůže nikdy útraty řízení před n. s. s. žádati	19
Doprava poštovní , § 15, při po-dání stížnosti se nepočítá	15	Nález , § 36, jednání o něm	18
Dozorčí právo (moc) , n. s. s. nemá nad úřady správními žádné dozorčí moci	12	nekolkuje se	19
na výkon p. d. nemá strana pr. nárok (pozn. 8, bod 13)	9	Náležitosti stížnosti , po stránce formelní	12
Duplika , § 24, podá se toliko k vyzvání n. s. s.	16	po stránce materiální	13
Důvody rozhodovací , § 38, samot-ny nemožou býti předmětem stížnosti (Boh. č. 1003, F).	12	Navrácení v předešlý stav , § 16, při zmeškání 60denní lhůty k podání stížnosti nepřipustno	13
Garancie výroků n. s. s. , § 7,	12	Neodvislost soudcovská , § 98 ústavní listiny	20
Instruování stížnosti , §§ 14, 18, podpis advokátský	12	Nezákonnost naříkaného rozhodnutí zkoumá n. s. s., nikoliv jeho neúčelnost	7
lhůta k podání	13, 15	Neveřejné zasedání , čl. II. zák. ze dne 21. září 1905, č. 149 ř. z., nyní § 28 z. o n. s. s.	11
přílohy	13	Obnova , § 16, nemožná při ne-dodržení lhůty k podání stíž-ností	13
udání dne doručení	13	Odkladný účinek stížnosti , § 17, stížnost nemá odkladného účin-ku, za povolení nutno žádati správní úřad	14
stížní body	13	Odmítnutí a limine , § 21	13, 15
Kolky při stížnosti , stížnost kol-kuje se 5 Kč za arch, plná moc 5 Kč, přílohy à 1 Kč	15	Odstanění formelních vad , § 21, odst. 2.	15
zápis o líčení ani nález se ne-kolkuji	19	Odvodní spis , § 22, lhůta k po-dání odvodního spisu	16
Kompetence n. s. soudu	8		
proti řádným soudům	10		
Legitimace k stížnosti , § 5, n. s. s. zakročuje jen na požádání stra-ny	9		

§ 23, náležitosti jeho	16
Opatření , právní pojem opa-tření	9
Platnost zákonů a nařízení dle § 102 ústavní listiny zkoumá n. s. s.	11
Platový zákon , zákon ze dne 24. června 1926, č. 103 sb. z. a n. 19	19
Pokuta pro svévoli , § 41, plyne vždy do chudinského fondu bydliště stěžovatelova	19
Policejní věci trestní , příslušnost n. s. s. k řešení sporů těchto	5
Policie při líčení , vykonává ji předseda dle § 52	17
Porušení práv dává podnět k stížnosti dle § 2	3, 8
musí to však býti práva vlast-ní, nikoliv cizí	9
nebo veřejné zájmy	9
Poštovní doprava , § 15.	-
při podání stížnosti se nepočítá do 60denní lhůty	15
platí i pro odvodní spis (§ 22)	16
Právo na rozdíl od zájmů stran	3
Právo chudých , žádost za osvo-bození od kolků a poplatků vyřizuje n. s. s.	13
žádost za propůjčení zástupce chudých vyřizuje advokátní ko-mora	13
Právní moc , § 5, odst. 2., teprve pak se může podat stížnost k n. s. soudu	12
Prejudiciální řešení , při judiko-vání o soukromých smlouvách	11
Prohlášení stran — úřadu , není rozhodnutí	9
Přeběžné řízení (§ 22)	15
Přezkoušecí orgán , ne instance, jest nejvyšší správní soud	12
Přílohy kolkuji se à 1 Kč, před-kládají se dvojmo	15
Příslušnost n. s. soudu	8
k přezkoumání otázek práva soukromého	11
Referent při řízení o podané stížnosti	15

při veřejném ústním líčení	17
Replika , podá se jen k vyzvání n. s. soudu, § 24	16
Res judicata , § 21, uvádí tento důvod mezi důvody k odmít-nutí stížnosti a limine	15
Rozhodnutí , právní pojem úřed-ního rozhodnutí	9
Říšský soud , poznámka 3	5
Řízení přípravné , zavedení (§ 22)	16
Skutková podstata (§ 6), n. s. s. neprovádí sám žádné nové dů-kazy, nýbrž přezkoumává jen poslední stolicí přijatou skutkovou podstatu za pravou	7
při řešení prejudiciálních otá-zek	11
Smlouvy státní , poměr smluv státních k jednotlivci (po-známka 10)	11
rozlišení veřejných a soukro-mých	10
řešení otázek prejudiciálních	11
Soud řádný , meze příslušnosti n. s. s. naproti soudům řádným	10
Soud ústavní , poměr jeho k n. s. s. (poznámka 1)	4
Správní soud , jeho založení	3
meze naproti soudům řádným	10
definice, jest orgán, skýtající soudní ochranu proti úřadům správním	20
Stížnost , definice	12
Viz náležitosti, instruování.	
Stížní body , § 18	13
Strana , pojem strany v řízení před n. s. s. (Kdo tvrdí, že jest ve svých právech zkrácen)	9
Subjektivní právo (poznámka 8)	8
Súčastněné strany , §§ 19, 27, po-zvání k líčení	17
zastoupení při něm	17
§ 40, náhrada útrat	19
Titul exekuční může opatřiti to-liko úřad správní (po-známka 7)	7
Účel n. s. s.	6
definice jeho (n. s. s.)	20

účelnost, n. s. zkoumá zákon- nost, ne účelnost naříkaného rozhodnutí	7	Zastavení řízení, § 44	18
Uhry, právní povaha tamního s. soudu	4	Zastoupení při veřejném ústním líčení	17
Útraty, § 40	19	Viz dále „Advokáti“ úřad může být zastoupen při veř. ú. líčení jen svým zástup- cem (úředníkem) ne advokátem	17
(viz náhrada útrat)		korporací, obcí	17
Vady, rázu form. stížnosti, § 21 z. o s. s.	13	strana může hájit jen svá práva	9
Veřejný zájem, strana nemůže ve stížnosti hájit veřejný zájem	9	Zmeškání postupu instančního má v zápětí odmítnutí stíž- nosti	12
Volná úvaha dle § 3c)	5	Zmocnění lze dát jen advokátu § 18	12
při zkrácení lhůty k podání odvodního spisu (n. s. s. zkrátí dle své volné úvahy)	15	při veřejném líčení	17
Vzdání se líčení, čl. II. zák. z 21. září 1905, č. 149 ř. z., nyní § 28 z. o n. s. s.	16	(Viz „Advokát“, „Zastoupení“).	
Zájem, právní pojem proti právu	3	Zpět vzetí stížnosti	18
Zárok stran, n. s. s. nerozho- duje nikdy z povinnosti úřední	9	rozhodnutí úřadem žalovaným § 44	18
Zápis o líčení, prostý kolku	19	Zpravodaj při líčení, při řízení o podané stížnosti	15, 17

REV15

